

Το πανεπιστήμιο σήμερα & το Συμβούλιο Ιδρύματος ένα χρόνο μετά τη σύστασή του

Μ. Σπαθής, Καθηγητής ΕΜΠ

Αν και έχει περάσει μόνο ένας χρόνος από την υλοποίηση του νόμου Διαμαντοπούλου - Αρβανιτόπουλου στο Ελληνικό πανεπιστήμιο, η αίσθηση που είναι διάχυτη στον καθένα μας είναι ότι έχει περάσει σχεδόν ένας αιώνας. Γιατί κανένας μας δεν βιώνει την άνοιξη, την αναγέννηση, τον εκσυγχρονισμό και το σφρίγος που υπόσχονταν τρία χρόνια πριν οι “μέντορες” της πολιτικής που τον εμπνεύστηκαν και οι φανατικοί υποστηρικτές του που τον απαιτούσαν μέσα στο πανεπιστήμιο. Αντίθετα το ελληνικό πανεπιστήμιο σήμερα καταρρέει, αποψιλώνεται, συρρικνώνεται, εγκαταλείπεται και τελικά γερνάει.

- Το εκπαιδευτικό του προσωπικό αποχωρεί χωρίς να ανανεώνεται. Το διοικητικό και τεχνικό του προσωπικό αν δεν έχει ήδη συνταξιοδοτηθεί πριν την ώρα του με την αγωνία να αποφύγει τις δυσμενείς ρυθμίσεις που εφαρμόζονται, βρίσκεται αντιμέτωπο με τις επικείμενες μαζικές απολύσεις.
- Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν αγχωμένοι τις σπουδές τους, παίρνουν το δρόμο της ξενιτιάς γιατί το φάσμα της ανεργίας βρίσκεται μπροστά τους.
- Οι εργαστηριακές του και κτηριακές του υποδομές, τα κυλικεία με τα κατεβασμένα ρολά απαρχαιώνονται, αποδομούνται χωρίς την παραμικρή δυνατότητα συντήρησης, ανανέωσης, εκσυγχρονισμού.
- Τα χρηματικά κονδύλια που αιμοδοτούσαν την έρευνα και την ανάπτυξη της γνώσης τείνουν να εξαφανιστούν. Κανένας σήμερα δεν διανοείται, δεν τολμάει να προτείνει νέα γνωστικά αντικείμενα και την προσέλκυση επιστημονικών στελεχών για να τα υποστηρίξουν.
- Μόνο η συρρίκνωση των προγραμμάτων σπουδών είναι αποδεκτή. Και αν μπει στη λογική των συγχωνεύσεων και την κατάργηση ολοκληρωμένων γνωστικών περιοχών μπορεί να επιβραβευθεί και να γίνει αποδεκτός από την πολιτεία.

Ο χρόνος συνακόλουθα μέσα στο αποδιαρθρωμένο ελληνικό πανεπιστήμιο, βιώνεται διασταλτικά. Και αυτό αποτυπώνεται με εμφανή τρόπο πάνω στα σώματα και τις διαθέσεις των ανθρώπων που το υπηρετούν.

Και ενώ όλα αυτά συνιστούν αδιαμφισβήτητη καθημερινότητα για όλους μας “οι φωτισμένοι” πολιτικοί μας προϊστάμενοι εμφανίζονται στα τηλεοπτικά παράθυρα, μαζί με τους κατευθυνόμενους τηλεπαρουσιαστές προσπαθώντας να μας πείσουν για την προσωρινότητα της πολιτικής που μας εξαθλιώνει, προπαγανδίζοντας ξεδιάντροπα την αναγέννηση του έθνους που θα προκύψει από τις στάχτες και τα αποκαΐδια της πυρκαγιάς που κατακαίει σύμπασα τη χώρα.

Η ακαδημαϊκή περίοδος που αφήσαμε πίσω μας, ήταν όμως και η χρονιά των Συμβουλίων Ιδρύματος(ΣΙ). Ήταν η χρονιά όπου η μνημονιακή τρικομματική κυβέρνηση κατάφερε να κάμψει τις αντιστάσεις του πανεπιστημιακού κινήματος και να πετύχει τελικά την εκλογή τους σε όλα τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας. Οι φανατικοί θιασώτες του νέου θεσμικού πλαισίου μέσα και έξω από τα πανεπιστήμια έδωσαν σκληρή μάχη για την επιτυχία αυτού του στόχου. Ο σημερινός υπουργός παιδείας που παρέλαβε την σκυτάλη για την υλοποίηση της μνημονιακής πολιτικής στα πανεπιστήμια, κατάφερε με δύο πρώτες κινήσεις να πετύχει την εκλογή των ΣΙ. Μετά από την ψήφιση οριακών τροποποιήσεων του θεσμικού πλαισίου, δυσκόλεψε την αποτελεσματικότητα των αντιστάσεων που είχαν αναπτυχθεί επί Α. Διαμαντοπούλου επιβάλλοντας την ντρίπλα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας αφ’ ενός, και αναθέτοντας στους

πρυτάνεις την διεξαγωγή των εκλογών με αντάλλαγμα την παραμονή τους στη θέση των πρυτανικών αρχών μέχρι τη λήξη της θητείας τους αφ' ετέρου.

Το γεγονός αυτό αποτέλεσε στοιχείο σοβαρών αμφισβητήσεων για το εάν ήταν ορθή η επιλογή του κινήματος φοιτητών διδασκόντων και εργαζομένων να προκρίνει ως τακτική για την ακύρωση του νέου θεσμικού πλαισίου τον αγώνα ενάντια στα ΣΙ. Είναι όμως τα πράγματα έτσι ; Μπορούμε σήμερα να κάνουμε μια πρώτη αποτίμηση της υποτιθέμενης κατίσχυσης του αντιπάλου; Και αν ναι, θα βοηθήσει αυτό στο να εμβραθύνουμε την προβληματική μας για τους στόχους που έχουμε σήμερα μπροστά μας ;

Κατ' αρχήν δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας, ότι τα ΣΙ ήταν για τους θιασώτες του νόμου και για τους πανεπιστημιακούς που ασπάζονται τις κυβερνητικές μνημονιακές πολιτικές, “η κορυφαία καινοτομία” του νέου θεσμικού τους πλαισίου. Ήταν αυτή που επαγγέλλονταν το αποφασιστικό κέντρο εξουσίας και διαχείρισης του πειθαρχημένου, “αναβαθμισμένου” και απόλυτα προσαρμοσμένου στην κυριαρχία των αγορών πανεπιστήμιο. Ήταν το ΣΙ που θα υλοποιούσε το νεοφιλελεύθερο υπόδειγμα ενισχυμένο σε σημαντικό βαθμό με εκπροσώπους εκτός των ΑΕΙ. Ήταν αυτό που θα μας αποκαθιστούσε σε μια περίοπτη θέση στη διεθνή επιστημονική κοινότητα, που θα εξασφάλιζε νέες πηγές χρηματοδότησης, θα εφάρμοζε τους δύο κύκλους σπουδών και τις πιστωτικές μονάδες, θα καθιστούσε τα ελληνικά ΑΕΙ κέντρα αριστείας και θα μας εξωθούσε σε έναν εργασιακό οργανισμό έρευνας, εκπαίδευσης, χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και τελικής απογείωσης σε ανώτερες σφαίρες δημιουργικότητας. Ήταν τα ΣΙ που θα επέβαλλαν τον νόμο και την τάξη μέσα στα πανεπιστήμια, θα διέλυαν τα υποτιθέμενα διεφθαρμένα και ιδιοτελή παράκεντρα εξουσίας, θα καταργούσαν τη στρέβλωση της δημοκρατίας και της συλλογικής έκφρασης, της φοιτητικής συμμετοχής στα όργανα διοίκησης των ΑΕΙ και θα εγγυόταν την εφαρμογή του νόμου για την κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου.

Να είμαστε ειλικρινείς! Αλήθεια τι απ' όλα αυτά είδαμε να δρομολογείται τη χρονιά που μας πέρασε; Τα ΣΙ απομονωμένα και αποκομμένα εντελώς από τα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑΕΙ, συσκέπτονται, δρουν και λειτουργούν χωρίς να αντιλαμβάνεται κανείς την ύπαρξή τους. Χαρακτηριστικά, ενώ το ΕΜΠ φλέγεται από την προοπτική μαζικών διαθεσιμοτήτων – απολύσεων, το ΣΙ τηρεί «σιγήν ιχθύος». Η παρουσία τους γίνεται μόνον αισθητή όταν αντιμετωπίζουν φωνές διαμαρτυρίας και κριτικής από φοιτητές, διδάσκοντες και εργαζομένους για τις αντιδραστικές και υπερφίαλες αναφορές τους στις ανάγκες που έχουν σήμερα τα ελληνικά πανεπιστήμια. Μας θυμίζουν τη λειτουργία τους όταν μετά από ηλεκτρονική διαβούλευση, καταλήγουν σε ανακοινώσεις στήριξης ή έστω ήπιας κριτικής των κυβερνητικών επιλογών συρρίκνωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μαθαίνουμε για την ύπαρξή τους όταν συνεστιάζονται με εκπροσώπους των ΑΕΙ για να “ενημερωθούν” για την καθημερινή μας ζωή και τις αγωνίες μας. Και τελικά αποκαλύπτονται με παταγώδη τρόπο όταν καλούν τις αστυνομικές αρχές να τους προστατεύσουν από τις ειρηνικές διαμαρτυρίες των φοιτητών που αρνούνται να συναινέσουν στην νομιμοποίηση και αποδοχή τους.

Στο ΕΜΠ ιδιαίτερα έδωσαν ένα ξεκάθαρο μήνυμα για το πώς αντιλαμβάνονται την συνεργασία και συλλογική λειτουργία με την πανεπιστημιακή κοινότητα. Απέρριψαν με περισσή απαξίωση το διερευνητικό αίτημα του συλλόγου ΔΕΠ, να λαμβάνει γνώση της ημερήσιας διάταξης των συναντήσεών τους, των αποφάσεων που λαμβάνουν και ει δυνατόν να συμμετέχει με δικαίωμα λόγου στις διασκέψεις τους. Όλα αυτά μπορεί να είναι δείγματα μιας σύντομης χρονικής περιόδου αλλά επιβεβαιώνουν αναμφισβήτητα όλους όσους αμφισβήτησαν από την αρχή, και αντιστάθηκαν στη συνέχεια στην υλοποίηση αυτού του θεσμού. **Το αίτημα επομένως για άμεση κατάργησή τους παραμένει πάντα επίκαιρο.**

Ένα δεύτερο όμως επιχείρημα που επιβεβαιώνει την ορθότητα της επιλογής για τις αντιστάσεις που αναπτύχθηκαν κατά τη διαδικασία εκλογής τους είναι και το ακόλουθο. Ο αγώνας μας ενάντια στα ΣΙ έγινε ο καταλύτης για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού

προοδευτικού αγωνιστικού ενωτικού πόλου από φοιτητές, καθηγητές εργαζομένους μέσα στα ΑΕΙ που είναι άκρως απαραίτητος για τις μεγάλες μάχες που έχουμε σήμερα μπροστά μας.

Και για να τελειώσω το σύντομο αυτό σημείωμα με μια αισιόδοξη νότα, δεν μπορώ να μην αναφερθώ στη μαζική δυναμική με υψηλό βαθμό πολιτικοποίησης της παμπολυτεχνειακής συνέλευσης που έγινε στο ΕΜΠ πριν το τέλος Αυγούστου για τις απολύσεις των εργαζομένων που επέρχονται.

Μιας συνέλευσης, που όσοι συμμετείχαν εξέφρασαν με μια φωνή τις αγωνίες τους για το δικό τους σήμερα και το αύριο των παιδιών τους, μαζί όμως με την πεποίθηση ότι οι αγώνες που πρέπει να δοθούν δεν αρκεί να είναι αμυντικοί για επιμέρους αιτήματα, αλλά πρέπει να γίνονται με στόχο να ανατρέψουν τις πολιτικές εξαθλίωσης μαζί με αυτούς που τις επιχειρούν και κάθε στήριγμά τους.

Συμπερασματικά, οι αποσπασματικοί αγώνες δεν μπορούν να δικαιωθούν στην παρούσα ιστορική στιγμή, αν δεν ενταχθούν σε ένα συνολικό σχέδιο ανατροπής του πολιτικού και κοινωνικού γίγνεσθαι, και αν δεν κατευθύνονται στην αντικατάστασή του με νέες κοινωνικές σχέσεις και δομές για τον κόσμο της μισθωτής εργασίας και όλους τους κατατρεγμένους.

29.08.2013